

Η ΔΙΑΡΠΑΓΗ ΤΗΣ ΣΗΜΑΙΑΣ ΤΟΥ ΟΧΥΡΟΥ ΡΟΥΠΕΛ ΤΟΝ ΑΠΡΙΛΙΟ 1941 ΚΑΙ ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Του Ευαγγέλου Γριβάκου, Αντιστρατήγου ε.α. - Νομικού

Στις 6 Απριλίου 1941, όταν η ναζιστική Γερμανία κήρυξε τον πόλεμο κατά της Ελλάδος, η 12^η Γερμανική Στρατιά υπό τον Στρατάρχη Φον Λιστ, εισέβαλε στη χώρα μας, κατά μήκος των ελληνο-βουλγαρικών συνόρων.

Στην Ανατολική Μακεδονία, το **Οχυρό Ρούπελ**, το ισχυρότερο της «Γραμμής Μεταξά» ταγμένο στην περιοχή του Αγκίστρου επί της αμυντικής τοποθεσίας Κερκίνη (Μπέλες)-Νέστος, υπάγονταν στο 41 Σύνταγμα Πεζικού του Συγκροτήματος Σιδηροκάστρου, της ΧΙV Μεραρχίας, Σχηματισμού του Τμήματος Στρατιάς Ανατολικής Μακεδονίας (ΤΣΑΜ). Αποστολή του ήταν η απαγόρευση της **Στενωπού Ρούπελ**, διαρρεόμενης από τον Στρυμόνα ποταμό και άγουσας από το υψίπεδο της Σόφιας στην Θεσσαλονίκη. Το οχυρό αποτελείτο από συγκροτήματα μόνιμης οχύρωσης επί των υπερυψωμένων τοποθεσιών (από τα δυτικά προς ανατολικά) : Ουσίτα (Λόχος Α'), Έργο Εισόδου (Λόχος Β'), «Μολών Λαβέ» (Λόχος Γ'), **Προφήτης Ηλίας (Λόχος Δ')**, Έργο Εξόδου (Λόχος Ε') και Έργο Νωτιαίας Αμύνης (Λόχος Θ'). Η δύναμη του Οχυρού ανέρχονταν σε 27 Αξιωματικούς και 950 Υπαξιωματικούς και Οπλίτες, με Διοικητή τον Ταγματάρχη Πεζικού **Γεώργιο Δουράτσο**.

Από γερμανικής πλευράς, η διάνοιξη της Στενωπού Ρούπελ είχε ανατεθεί στο **125^ο Ανεξάρτητο Σύνταγμα Πεζικού** (Δκτής : Συντ/ρχης Erich Petersen), ενισχυμένο με Τάγμα της 5^{ης} Ορεινής Μεραρχίας, αμφότερες Μονάδες του 18^{ου} Ορεινού Σώματος Στρατού (Δκτής : Αντγος Franz Bhöme).

Η επίθεση των Γερμανών στην Κερκίνη εκδηλώθηκε στις 05.30 ώρα της 6^{ης} Απριλίου. Στο Ρούπελ, το 1^ο Τάγμα του 125 Συν/τος (I/125 Τάγμα) επιτέθηκε από το χωριό Προμαχώνας κατά του Συγκροτήματος Ουσίτα, αλλά καθηλώθηκε και αποσύρθηκε. Το II/125 Τάγμα κινήθηκε από Καπνότοπο και στις 06.40 κατέλαβε το ύψ. 350, μεταξύ Ρούπελ και Καρατάς, ενώ τμήματα του III/125 Τάγματος επιτέθηκαν από τα ανατολικά του Ρούπελ, προσέγγισαν στα 200 μέτρα τα έργα του Προφήτη Ηλία και Λόφου Εξόδου, αλλά και εκεί αποκρούσθηκαν από τους υπερασπιστές του Ρούπελ και του Καρατάς. Όμως, ο 7^{ος} Λόχος του Τάγματος κατόρθωσε να διεισδύσει μέσα από τις χαραδρώσεις και στις 16.00 να καταλάβει το χωριό

Κλειδί, στα νώτα του Ρούπελ, **περίπου 2 χλμ από το ύψ. του Προφήτη Ηλία**. Αργότερα, και παρά την αντίδραση του ελληνικού πυροβολικού από το υψ. Κρακώρ, ο Λόχος αυτός, ενισχυμένος και από τμήματα του 6^{ου} Λόχου (σύνολο 200 άνδρες), προσέβαλλε στόχους μετόπισθεν, όπως το υψ. Τεπελάρ, την γέφυρα των Λουτρών, το Κρακώρ, τα περιπόλια στο Στρυμόνα κλπ.

Την αυγή της επόμενης ημέρας (7 Απριλίου), νέες επιθέσεις των I/125 και III/125 Ταγμάτων κατά Ουσίτας και ανατολικών έργων Ρούπελ αντίστοιχα, ματαιώθηκαν λόγω δραστηριότητας του ελληνικού πυροβολικού. Στα νώτα του Οχυρού, ελληνικές εφεδρικές δυνάμεις απώθησαν τις γερμανικές από τις θέσεις που κατείχαν και τους ανάγκασαν να οργανωθούν αμυντικά στο ύψ., Γκολιάμα, ανάμεσα στο Κλειδί και τον Λόφο Λουτρών, απ' όπου ενεργούσαν πράξεις δολιοφθοράς.

Στις 8 Απριλίου οι βομβαρδισμοί στο Ρούπελ συνεχίστηκαν. Στις 12.30 δραστικά πυρά πυροβολικού ματαίωσαν νέα επίθεση του III/ 125 Τάγματος κατά του Οχυρού, από ανατολικά. Εν τω μεταξύ, μετά την κατάρρευση της Γιουγκοσλαβίας, η 2^α Τεθωρακισμένη Γερμανική Μεραρχία με υπερκερωτικό ελιγμό δυτικά των Οχυρών, διήλθε την μεθόριο στο ύψος της Δοϊράνης, ανέτρεψε την ελληνική άμυνα και, δια της κοιλάδας του Αξιού, αφίχθη ταχύτατα στα περίχωρα της Θεσσαλονίκης. Τότε, Ο Διοικητής της προελαύνουσας Μεραρχίας Αντιστράτηγος Rudolf Veiel (Ρούντολφ Φαϊέλ), απαίτησε από τον Στρατιωτικό Διοικητή Θεσσαλονίκης Αντιστράτηγο Νικ. Ραγκαβή την παράδοση της πόλης μέχρι τα μεσάνυχτα.

Ξημερώματα της 9^{ης} Απριλίου τα γερμανικά στρατεύματα εισέρχονται αμαχητί στην συμπρωτεύουσα, αλλά στα σύνορα ο αγώνας συνεχίζεται, με τους γερμανικούς βομβαρδισμούς στο Ρούπελ να επαναλαμβάνονται κανονικά. Μετά την άρση των βομβαρδισμών περί την 12.00, η γερμανική διοίκηση, σε μια ύστατη προσπάθεια επίδειξης νικηφόρου έργου, διέταξε περίσφιξη του Ρούπελ με το I/125 Τάγμα από την πλευρά της Ουσίτας και το III/125 Τάγματος από τα ανατολικά του Οχυρού. Αμφότερες οι επιχειρήσεις απέτυχαν και εξανάγκασαν τους Γερμανούς να οπισθοχωρήσουν οριστικά στις αρχικές θέσεις τους.

Στις 14.00 ώρα της ίδιας ημέρας υπεγράφη στην Θεσσαλονίκη Πρωτόκολλο Παράδοσης μεταξύ των Στρατηγών Γ. Μπακόπουλου, ως Διοικητού του ΤΣΑΜ, και Φαϊέλ. Διαρκούντων των διαπραγματεύσεων, οι Γερμανοί έβαλαν την τελευταία «υπογραφή» τους στο Ρούπελ

επαναλαμβάνοντας μέχρι 15.00 ώρα τους πρωινούς βομβαρδισμούς και μάλιστα σφοδρότερους, αλλά το ίδιο αναποτελεσματικούς. Αυτό ήταν και το τέλος των εχθροπραξιών

Στις 17.00 της ίδιας ημέρας, Γερμανοί κήρυκες προσήλθαν στο Οχυρό και ζήτησαν την παράδοση του από τον Ταγματάρχη Δουράτσο, ο οποίος αρνήθηκε με το νέο «ΜΟΛΩΝ ΛΑΒΕ» : **«ΤΑ ΟΧΥΡΑ ΔΕΝ ΠΑΡΑΔΙΝΟΝΤΑΙ, ΑΛΛΑ ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ»**, Στις 23.00, η Μεραρχία κοινοποίησε τηλεφωνικά την Συνθηκολόγηση και το αγέρωχο Οχυρό «παραδόθηκε» στους Γερμανούς την 6^η πρωινή της επαύριον, 10 Απριλίου 1941. Οι δαφνοστεφανωμένοι υπερασπιστές του αφέθηκαν ελεύθεροι να επιστρέψουν στις εστίες τους, με την συνείδηση αναπαυμένη ότι εξετέλεσαν στο έπακρο το προς την Πατρίδα καθήκον τους. Αυτό ήταν και το τέλος της «Μάχης των Οχυρών» ή «der Kampf um die Metaxas Linie», όπως είναι γνωστό στους Γερμανούς.

Δεκατέσσερα χρόνια αργότερα, στις 18 Απρ.1955, ένας πρώην Γερμανός στρατιώτης που πολέμησε στο Ρούπελ και ονομάζονταν **Fritz Kopp**, κάτοικος Aistaig (πρώην Δυτικής) Γερμανίας, έστειλε μια Επιστολή προς την βασίλισσα της Ελλάδος Φρειδερίκη για να την πληροφορήσει ότι είχε στην κατοχή του την Ελληνική Σημαία η οποία τότε (την εποχή του πολέμου) κυμάτιζε στο Οχυρό Ρούπελ και ζητούσε την άδειά της να την επιστρέψει στην Ελλάδα.

Ακριβής μετάφραση του πλέον ενδιαφέροντος μέρους της Επιστολής εκτίθεται ως κατωτέρω :

« Υψηλοτάτη. Όταν τα κανόνια βροντούσαν στην κοιλάδα του Στρυμόνα στις 6 Απριλίου του 1941, ήμουν ένας άγνωστος Γερμανός στρατιώτης. Όπως πολλοί από τους συμπολεμιστές μου, είχα ένα βάρος στο στήθος μου, γιατί θεωρούσα πάντα την Ελλάδα μια φιλική και αξιολάτρευτη χώρα. Αλλά ήταν καθήκον μας να πολεμήσουμε και έτσι βρέθηκα στον **λόφο του Προφήτη Ηλία κοντά στο (σ.σ χωριό) Κλειδί κατά τη διάρκεια του πολέμου. **Εκεί βρήκα και τη σημαία που ήταν αναρτημένη σε ένα από τα υψηλότερα οχυρά της γραμμής Μεταξά.****

»Δεν ήξερα αν ήταν πολύτιμη ή τι αντιπροσώπευε, αλλά δεν ήθελα να την κακομεταχειριστούν και γι' αυτό την πήρα και την έκρυψα στον σάκο μου. Για πολύ καιρό, ακόμη και όταν μπήκαμε στη Ρωσία, με συντρόφευε. Μετά τον τραυματισμό μου βρίσκονταν στο στρατιωτικό νοσοκομείο, κάτω από το μαξιλάρι μου.

»Όταν διάβασα μια αναφορά για την Ελλάδα, θυμήθηκα αυτήν την σημαία και δεν μπορούσα να βγάλω από το μυαλό μου ότι κακώς την

κρατούσα. Γι' αυτό, θα ήθελα να την επιστρέψω στον νόμιμο ιδιοκτήτη της και ταυτόχρονα να θεωρηθεί ως ένδειξη βαθιάς αγάπης για την Ελλάδα και ειδικά για τα τοπία της.[.....]. Με τις καλύτερες ευχές για την όμορφη χώρα σας. Με ταπεινή αφοσίωση στην Υψηλότητά σας.

(Υπογραφή : Fritz Kopp)»

Η Φρειδερίκη απεδέχθη την πρόσκληση και ο F.Kopp επέστρεψε την Σημαία η οποία σήμερα εκτίθεται στο **ΕΘΝΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ**, οδός Σταδίου 13 (κτίριο της Παλαιάς Βουλής). Φωτογραφία, μάλιστα, της Σημαίας υπάρχει καταχωρημένη στην καλαίσθητη ιστορική Έκδοση του Μουσείου με τίτλο «ΣΗΜΑΙΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ» (σελ. 132, φωτό υπ' αριθ. 171, αριθμός και ημερομηνία εισόδου στο μουσείο 4366/27Ιουν.1955).

Επιλεγόμενα. Αυτή, λοιπόν, είναι η αληθινή και συγκλονιστική ιστορία της Σημαίας του Θρυλικού Οχυρού που λαφυραγωγήθηκε από τον Γερμανό στρατιώτη Fritz Kopp και επεστράφη στην Ελλάδα το 1955. Το γεγονός ότι ο Kopp δεν αναφέρει στην επιστολή του (ίσως και εξ επί τούτου) **το πότε** (δηλ. σε ποιο χρονικό σημείο του αγώνα) και **υπό ποιές συνθήκες** προέβη στην πράξη της διαρπαγής της Σημαίας, δεν αίρει την αυθεντικότητα του γεγονότος, πλην, όμως, αποτελεί αντικείμενο ιστορικής έρευνας στην οποίαν έχει ήδη επιδοθεί ο γράφων.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΡΟΣ ΠΑΝΤΑ ΑΡΜΟΔΙΟ ΚΑΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟ. Κατά την άποψή μου, αυτό το ιερό και αιματόβρεκτο (στην κυριολεξία) Σύμβολο, η Σημαία του Ρούπελ, είναι ιστορικό κρίμα να βρίσκεται κλεισμένο σε μια αίθουσα του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, στην Αθήνα, και όχι σε μια εμφανή αλλά ασφαλή θέση στον « φυσικό» του χώρο, το Οχυρό Ρούπελ, εκεί όπου κάποτε περήφανα κυμάτιζε και « συμπολεμούσε» τον εισβολέα μαζί με τους τιτάνες μαχητές του. Εκεί όπου θα «διηγείται» στο διηνεκές και στην δική της «γλώσσα», την ζώσα Ιστορία του Έπους, κάνοντας τους πολυπληθείς επισκέπτες του Οχυρού να συγκλονίζονται από εθνική έξαρση και υπερηφάνεια.

Αν, όμως, παρ'έλπίδα και σύμφωνα με την γνώμη των ειδημόνων, θα ήταν επισφαλής η συντήρησή της στον χώρο του Ρούπελ, τότε – πάντοτε κατά την άποψή μου – θα πρέπει να επιλεγεί κατάλληλος

χώρος το δυνατό εγγύτερον στην περιοχή του Ρούπελ, και ως τέτοιος θα μπορούσε να θεωρηθεί το **Πολεμικό Μουσείο στην Θεσσαλονίκη**, όπου, πλην των άλλων πλεονεκτημάτων, διατίθενται ευρύχωρες αίθουσες αφιερωμένες στο Έπος 1940-41 και με μεγάλο αριθμό επισκεπτών.

ΥΓ. Για το αρχείο σας, επισυνάπτω αντίγραφο της Επιστολής του Fritz Kopp και μετάφρασή της στα Ελληνικά.

Ing. Fritz Kopp,
Aistaig
Kreis Rottweil am Neckar
Haldenackerstr. 15/I
Deutschland (West)

Aistaig, den 18. April 1955.

Eure Königliche Hoheit!

Als am 6. April 1941 im Strumatal die Kanonen donnerten, war ich einer der unbekannteren deutschen Soldaten. Wie viele meiner Kameraden hatte ich ein ungutes Gefühl in der Brust, denn Griechenland war für mich ein freundschaftliches und liebenswertes Land. Doch wir hatten unsere Pflicht zu tun und so kam ich im Zuge der Kampfhandlungen auf den Berg *Παρος Κρησος bei Κρησος*. Dort fand ich auf einem der höchsten Festungswerke der Metaxaslinie beiliegende Fahne.

Ich weiss nicht, ob sie wertvoll ist oder welche Bedeutung sie hat. Ich wollte aber nicht haben, dass irgendwelcher Missbrauch mit ihr getrieben wurde, nahm sie an mich und versteckte sie in meinem Gepäck. Lange Zeit, sogar noch ein Stück nach Russland hinein, hat sie mich begleitet. Nach meiner Verwundung fand sie sich im Lazarett unter meinem Kopfkissen wieder.

Beim Lesen eines Berichtes über Griechenland fiel mir diese Fahne wieder ein und ich kann den Gedanken nicht los werden, unrechtes Gut im Besitz zu haben. Ich möchte deshalb diese Fahne dem rechtmässigen Eigentümer zurückgeben und dies gleichzeitig als Zeichen meiner stillen Liebe zu Griechenland und besonders seiner Landschaft betrachten.

Als alter Wandervogel war für mich persönlich jener Feldzug nur eine Gelegenheit, meinen alten Traum zu verwirklichen und den Balkan kennen zu lernen. Ich hoffe, dass ich nochmals in meinem Leben auf friedlichem Wege die Gefilde Macedoniens durchwandern kann.

Mit den besten Wünschen für Ihr schönes Land

verbleibe ich Euer Königlichen Hoheit
ergebenster

Fritz Kopp

Ing. Fritz Kopp,
Aistaig
KreisRottweilam Neckar
Haldenackerstr.15/I
Γερμανία (Δυτική)

Aistaig, 18 Απριλίου 1955

Υψηλοτάτη

Όταν τα κανόνια βρυχούνταν στην κοιλάδα του Στρυμόνα στις 6 Απριλίου του 1941, ήμουν ένας άγνωστος Γερμανός στρατιώτης. Όπως πολλοί από τους συμπολεμιστές μου, είχα ένα βάρος στο στήθος μου, γιατί θεωρούσα πάντα την Ελλάδα μια φιλική και αξιολάτρευτη χώρα. Αλλά ήταν καθήκον μας να πολεμήσουμε και έτσι βρέθηκα στον λόφο του Προφήτη Ηλία στο Κλειδί κατά τη διάρκεια του πολέμου. Εκεί βρήκα και τη σημαία που ήταν αναρτημένη σε ένα από τα υψηλότερα οχυρά της γραμμής Μεταξά.

Δεν ήξερα αν ήταν πολύτιμη ή τι αντιπροσώπευε, αλλά δεν ήθελα να την κακομεταχειριστούν και γι' αυτό την πήρα και την έκρυψα στον σάκο μου. Για πολύ καιρό, ακόμη και όταν μπήκαμε στη Ρωσία, με συντρόφευε. Μετά τον τραυματισμό μου βρισκόταν στο στρατιωτικό νοσοκομείο κάτω από το μαξιλάρι μου.

Όταν διάβασα μια αναφορά για την Ελλάδα, θυμήθηκα αυτήν την σημαία και δεν μπορούσα να βγάλω από το μυαλό μου ότι κακώς την κρατούσα. Γι' αυτό, θα ήθελα να την επιστρέψω στον νόμιμο ιδιοκτήτη της και ταυτόχρονα να θεωρηθεί ως ένδειξη βαθιάς αγάπης για την Ελλάδα και ειδικά για το τοπίο της.

Σαν ένα γέρικο αποδημητικό πουλί, για μένα προσωπικά η σημαία αυτή ήταν μια ευκαιρία για να πραγματοποιήσω το παλιό μου όνειρο και να γνωρίσω τα Βαλκάνια. Ελπίζω όσο ζω να καταφέρω να περπατήσω άλλη μια φορά τη γη της Μακεδονίας εν ειρήνη.

Με τις καλύτερες ευχές για την όμορφη χώρα σας

Με ταπεινή αφοσίωση στην Υψηλότητά σας